

Šiame numeryje:

Garantuotas juoko spektaklis.
Pokalbis su rašytoju Kazimieru Barėnu, literatūros metraščiui „Dešimtoji Pradalgė“ pasirodžius.
Lituanistinė biblioteka Londone.
Lietuviai tarptautiniam seminare, Jugoslavijoje.
Kultūriniai rūpesčiai Londone.
Pokalbis su Vieno žmogaus teatro vadovu ir aktorium Vitaliu Žukausku.
Aleksandro Radžiaus eilėraščiai.
J. Savajo apybraiža „Keistoji liga“.
Žodžiai gražūs, reikia darbo.
Ekslibrių kronika.
Laureatas premiją padalino spaudai.
Nauji leidiniai.

Kertinė Paraštė

Garantuotas juoko spektaklis

Per Sovietų Sąjungą pergalingai žygiuoja lietuvių autoriaus pjesė. Pernai ji žybtelėjo Udmurtijos Autonominės Respublikos rusų dramos teatre. Šią vasarą jai atsivėrė sostinės, Maskvos vartai. Apie ją teigiamai rašo „Izvestijos“. Ar tai Marcinkevičius, Saja, Glinskis, o gal Grušas? Ne, mielieji skaitytojai, tai Alberto Laurinčiuko pjesė „Paskutinis prašymas“.

Laurinčiukas — dramaturgas? Daugeliui tai bus naujiena. Kodėl Maskvos Puškino dramos teatre statoma pjesė, o ne iškilųjų lietuvių dramaturgų meniniai veikalai? Kodėl Laurinčiuko draminis perlukas dar nepasirodė lietuvių spaudoje ar Lietuvos teatre? Atsakymui susipažinkime su jos turiniu.

Anot „Izvestijų“, Laurinčiuko pjesė pasakoja apie lietuvių, kurie atsidūrė „toli nuo gimtosios žemės“. Vienas jų — Jurgis Stiklius, dabar chirurgas Džordžas Stikleris. Trisdešimt metų jo ieškojo Lietuvoje pasilikusi žmona Marta. Ir štai ji atvyksta į New Yorko aerodromą. Deja, jau pirmomis dienomis Marta susiduria su „antihumanistiškomis amerikėnės tikrovės apraiškomis“. Netrukus ją prazūdo „vadinamasis žmogaus teisių klausimas“. Kaip dora tarybinė pilietė, ji atsako „laisvojo pasaulio“ radijo stočiai „šmeižikišką interviu apie žmogaus teisių pažeidimus Sovietų Sąjungoje“.

Stiklerius, bemačius užgriuvęs „šmeižtu, grasinimų, šantažo“ banga. Padėtis verta graikiškos tragedijos — išaugusių neišvengiamai „laisvojo, giliai humaniškojo“ gulaginė sistemoje, Martą sukrečia vis nauji „siaubingi, nežmoniški laisvojo pasaulio bruožai“. Nebeįsiverdama, ji išgeria mirtiną migdomųjų dozę.

Laurinčiukas, rašo „Izvestijos“, ilgai dirbo Jungtinėse Valstijose ir gerai pažįsta šalį, kurioje gyvena pjesės herojai. Tačiau jo pjesės Amerika nepažįsta jį, kurioje jis dirbo. Jos nepažinti nei Amerikoje gyvenantieji, nei joje besilankantieji lietuviai. Laurin-

čiuko „Paskutinis prašymas“ priimena Amerikos karikatūras iš Stalino laikų, kurias galima piešti ir Amerikos nemačius. O gal pjesės autorius žaidžia „ezopinį“ žaidimą? Konstantinas Simonovas po karo parašė pjesę „Rusų klausimas“, kurioje jis pavaizdavo, ką jis pergyveno stalininėje Sovietų Sąjungoje kaip žurnalistas ir karinis korespondentas. Žinodamas, kad už tokią pjesę jam būtų apmokėta bilietu į Gulagą, jis perkėlė jos veiksmą į Ameriką. Ar ir Laurinčiukas, sekdamas Simonovo pavyzdžiu, užmaskuoja sovietinę buitį, apsisaukdamas ją Amerikos vėliava? Tai labai abejotina — kaip ir kiti stalininio mentaliteto Lietuvos žurnalistai, jis per daug nesisieloja dėl tiesos: melas jiems natūrali, kasdieninė funkcija.

Lieka klausimas, kodėl staiga toksai dėmesys Laurinčiuko agitpropinei pjesei? Prisiminkime Stalino laikus. Dramaturgai ir teatro buvo taip disciplinuoti, kad, kaip 1949-ais metais, valdžiai vos tik paskelbus kovą prieš „kosmopolitizmą“, bemačius pasirodė visa virtinė pjesių apie niekšiškus „kosmopolitus“, su nurodymais, kaip prieš juos kovoti. Tokios Steino, Simonovo, Pogodino ir kitų pjesės būdavo bemačius padauginamos ir pasiunčiamos daugeliui teatrų. Tą patį direktoriai jas paklusniai įtraukdavo į savo repertuarą.

Nuo Stalino mirties jau praėjo 27-ri metai, bet sovietinio teatro procedūra esminiai nepasikeitė. Kai tik pablogėjo Rytų — Vakarų santykiai ir sušalavo detantė, ir sovietinius teatrus pradėjo keliauti privalomos žurnalistinės — grafomaninės pjesės, pamerkančios „kapitalizmą“, „si-onizmą“ bei Carterio žmogaus teisių politiką ir Amerikos „gyvenimo būdą“. Tokia „ideologinės kontraofenzivos“ banga atnešė ir Laurinčiuko „Paskutinį prašymą“ į Maskvos Puškino teatro sceną. O dabar „Literatūra ir menas“ mus informuoja, kad Laurinčiuko pjesę Henrikas Van-

KALBAM SU RAŠYTOJU KAZIMIERU BARĖNU

Literatūros metraščiui „Dešimtoji Pradalgė“ pasirodžius

1964 metais Nidos knygų klubas, išleidęs penkiasdešimtį knygų, atspausdino ir literatūros metraščių „Pirmoji Pradalgė“. Nusakymas. „Pirmoji“ žadėjo tų „pradalgių“ daugiau. Tai buvo šviežiama išėjimo kultūriname klimate. Metraščių buvo tradiciniai kuklus išvaizda, kaip visos Nidos Knygų Klubo išleistos knygos. Ta proga metraščių leidėjai prasitarė, jog metraščių nėra puošniai išleistas, kaip gal turėtų būti. Jis toks pat paprastas, kaip ir visi Nidos knygų klubo leidiniai, be šventadieniškesnio drabužio. Bet ką gi žmogus darysi, kad puošnumas kaštuoja pinigą, kurio nėra!

„Pradalgių“ puošnumu tapo jų unikali rolė — dailaus rašto pristatymas skaitytojui. Metraščių struktūra buvo liberali atrankos požiūriu. Tai buvo savotiškas novatoriškumas supažindinti skaitytoją su autoriais, kurie tų metų laidoj yra aktyvūs. Tai buvo smulkaus žanro (formos atžvilgiu) kūrinių estrada. Novelė, romano atkarpa, poezijos kūriny, nagrinėjimas ir atsiminimas — tai „Pradalgių“ medžiaga. Pirmoji „Pradalgė“ buvo 380 puslapių. Vėlesnės pradalgės kartais pralenkdavo pirmąją puslapių kiekiu. Dešimtoji turi beveik 500 puslapių. Tad vien tik lektūros apimtini yra tikra dovana skaitytojui, pateikianti jam įvairiažanrę literatūrinę medžiagą.

cevičius statys Vilniaus Akademiniame dramos teatre. Į kokias svaigias viršūnes kyla Lietuvos scenai!

Sia pjesė turėtų susidomėti ir išėjimo teatroiniais sambūriai. Dažnai pasiskundžiame, kad mums trūksta komiškių pjesių. Laurinčiuko „Paskutinis prašymas“, pastatytas su visu rimtumu, garantuotų beveik nenu-trūkstantį juoką. Sk.

Lietuvių Enciklopedija (t. XXXVI) taip aptaria „Pradalges“: Dalyvauja tiek žinomieji autoriai, tiek tesirodžiusieji periodikoje.

„... argi mūsų skaitytojams nebūtų malonu bent kartą per metus susilaukti knygos, kurioje dalyvauja bent kelios dešimtys autorių? Tikimės, kad būtų malonu ir kad tokius metraščius reikėtų leisti...“ parašė metraščių redakcija „Pirmosios Pradalgės“ pratarėje į skaitytoją.

Su džiugiomis nuotakomis, reikia pasakyti, buvo sutinkamos ir višos kitos, vėlesnės „Pradalgės“. Bet...

Bet įvairūs Nidos spaustuvių darbo svyravimai sulaukė reguliarių, kasmetinių „Pradalgių“ rodymų. Ši „Dešimtoji Pradalgė“ pasiekia mus ne 1974 metais, kaip privažtų, bet su 1980 metų data. Pažįstant žiaurą mūsų knygų leidybos atmosferą, konkretus klausimas lipa ant liežuvio: ar tai jau finalinė „Pradalgė“ ir kuo reikia rūpintis Dešimtajai pasirodžius — ar šampanu, ar grabnyčių žvake?

Dešimtoji atrodo patraukli. Dalyvauja per 30 autorių. Gausūs savo siužetija raštai. Įvairūs veikalių žanrai. Stambūs kūrinių vienoj rikiuotėj su miniatiūra. Kaip būtų baugiai skaudu šitokio periodiško leidinio netekti. „Pradalgių“ netekimas būtų dar vienas laiptas žemyn į stagnacijos požemius; dar viena kapituliacija prieš gyvenimo diktuojamas sąlygas. Taip jau yra: vienos, išsiviskai pagrindinės generacijos dingimas ir kitos atsiradimas — skaudu prisipažinti — dvelkia knygos leidybos genocidu. Dešimtį kartų rašytojas Kazimieras Barėnas kėlė rašto brolius į talką. Kas bus toliau?

I šį jautrų klausimą niekas tiksliau neatsakys kaip pats „Pradalgių“ autorius, plačiausia šio žodžio prasme, Kazimieras Barėnas. Jūsų

Rašytojas, redaktorius Kazimieras Barėnas

korespondentas ryžosi paliesti šią dilemą „to be or not to be?“ Ir K. Barėnas atsakė.

KORESPONDENTAS:

Redaktorium, „Dešimtąją Pradalgę“ sutikdami, norėtumėm patirti daugiau apie šį išvermingiausią lietuvių metraščių istorijoje leidinį: kaip sekasi kovoti su sunkumais, kaip lengva juos nugalėti, atrasti autorių auditoriją, kurie talkino, kokios barikados ant kelio prieš vie-nuoliktąją ir ją sekančią „Pradal-

gę“? Kaip gimė „Pradalgės“? Kokių jų tautos prognozės? Kas buvo redagavimo esminio, kas kurįžis-ko?

KAZIMIERAS BARĖNAS:

Kaip gimė „Pradalgės“? Atsakymo turbūt kur nors toli ar giliau nebūtų ne reikalo ieškoti. Taip iš tikrų ir buvo, kaip ir parašyta „Pirmosios Pradalgės“ įvadinuose puslapiuose. O to įvadinio pačioj pradžioj buvo taip parašyta:

Mūsų rašytojai ir kultūrininkai yra ne kartą skundęsi, kad turime čia svetur šimtą rašytojų, o neįstengiam išlaikyti nei literatūros žurnalo, nei leisti pastoviai net literatūros metraščių. Teisingai tuose nusiskundimuose sakoma, kad tai gi būtų mūsų garbės dalykas. Žiūrėkite, sako, Lietuvoje dabar ir literatūros žurnalas eina, ir metraščiai kasmet išleidžiami. O mūsų gi čia visos šimtas!“

Tokių skundų buvo ir spaudoje, ir mane tai užkrėtė. Iš tiesų Vokietijoje leisti žurnalai tuomet jau buvo istorija. Nebėjo nei „Gabijs“, nei „Literatūros lankai“. Net ir didysis literatūros metraščių „Gabijs“ (1954). Taigi, laukas buvo pakankamai tuščias.

Sakau, argi tikrai nebūtų galima ką nors pozityvaus padaryti? Tada ir pradėjau, gavęs savo leidėjų sutikimą (beje, tuometėjau Nidos knygų klubo vedėjo pareigas jau kelimti metai). Rašytojai, bent dauguma jų, tą iniciatyvą parėmė raštais, tai taip pamažu ir buvo išvairta 10 tomių.

Iš pradžių tas metraščių ejo tvar-kingai — kasmet vis naujas tomelis, tik trejetas paskutiniųjų buvo nuvilktas iš dalies gal ir dėl to, kad buvau jau pasitraukęs iš darbo leidykloje, o kai nebisi akyse, nebisi-

sukioji kasdien tarp žmonių, kurie renka ir spausdina, taip sakant, kai nebeturi valios ir galios, tai ir nusitęsia viskas, jei ne iki nulio, tai nors iki begalybės.

Pradžioje patyriau šio tokio akibrokšto. Buvo tokių rašytojų, kurie galvojo: aha, jeigu Barėnas imasi daryti, tai jau keps ką nors ideologiškai sroviško. Tokia, matyt, nuomonė kai kuriose galvose laikosi apie mane, ir toks įtarimas man buvo pareikštas. Imdamasis to darbo, pats neturėjau tokios minties. Jeigu ir būčiau norėjęs sudarinėti kokį srovinį leidinį, manau, nebūčiau pajėgęs. Rodos, „Pradalgėse“ neprasiveržė joks šališkumas, nei ideologinis, nei kokias literatūrinės srovės turint galvoj.

Turbūt didžiausias ir ne kartą keltas priekaištas „Pradalgėm“ buvo tas, kad šalia literatūriškai stiprių kūrinių pasitaikydavo ir silpniesnių, kaip rugiuose — skalsių ir kukalių. Redaktorius esąs per daug atlaids! (Arba neišmanėlis). Žinoma, dėl to galima būtų muštis į krūtinę ir sakyti: mano kaltybė, mano didžiausia kaltybė! O galima būtų ir ilgą kalbą pradėti dėl tokių priekaištų. Tik gal užteks ir trumpo pasisakymo. „Pradalgėse“ juk dalyvavo daugiausia vis Lietuvos rašytojų draugijos nariai, o j, ti, kių, beraščiai neprimami. Truputį gal ir ironiška, kai priekaištaujama dėl to ar kito autoriaus, kuris mielai išsitenka su kitais ne tik reiklų redaktorių tvarkomuose žymiuose žurnaluose, bet ir antologijose. Kaip tu išskirsi jį „Pradalgėse“ ir tuo pažeminsi? Iš kur tu, sakyti, čia toks didysis cenzorius atsirada?

Buvau galvojęs, kad „Pradalgėms“ redaguoti reikėtų gal sudaryti kolektyvą. Dėl to esu susiraišinęs su kai kuriais rašytojais, bet, sakyčiau, jie mane atkalbėjo nuo to kio žingsnio. Tie visi tolimai, visi rankraščių siuntinėjimui keliems asmenims! Jeigu visi redaktoriai gyventų kuriam nors viename mieste, tai kita kalba būtų. Susitinkti, pasikalbi, padiskutuoti.

Be kita ko, turiu pavyzdį komisijos, kurios visi nariai gyvena tame pačiame mieste. Leidėjai (londoniškės Lietuvių namų bendrovės valdyba) buvo sudarę Nidos knygų klubo komisiją, kuri turėjo atrinkti, kas būtų išleista. Iš pradžių, tiesa, komisija parodė entuziazmo: apsvairstė poros knygų rankraščių, o po to pavargo. Greit paaiškėjo, kad su tokia komisija sunku dirbti. Rankraščiai metus išguli kurio nors komisijos nario namuose ir gražinami neskaityti. Bet šitiek laukti negalima: autoriai nori tuoj sužinoti, ką apsisprendė su jų rankraščiais daryti, leisi ar neleisi. Po tokio patyrimo komisija liko, bet vien kaip istorinis faktas, kad tokia buvo.

Buvo šiek tiek rašytojų, kurie „Pradalges“ ignoravo. Nežinau, gal jiems labai artimas buvo anas priekaištas, kad tame metraštyje ne visi kūriniai yra toboli, gal kas nors kita neleidė įsijungti. Pasisakymų tuo klausimu neturiu, nes kas nebendradarbiavo, tai ir į kvietimus nesiteikė atsakyti. Bet tokių ne ka-žin kiek tėra. O kurie dalyvavo, man atrodo, atnešė nemažą indėlį. Saviti sumanymai, saviti stiliai.

Su dešimtuojomis tomiu turbūt ir baigsim. Vienas kitas bičiulis dar

(Nukelta. { 2 psl.)

Zvilgnis į Matterhorn'o viršūnę Alpėse.

Iš devintosios nuotraukų parodos M. K. Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Nuotr. dr. R. Sidrio

Kalbamės su Kazimieru Barėnu

(Atkelta iš 1 psl.)

yra gundę: varyk iki tuzino! Tokių gundymų esu susilaukęs ir dabar švieži, kai ta „Dešimtoji“ pasiekė skaitytojus. Tik man rodos, kad jau esame gerokai išsėmę. Va, ir toje „Dešimtojoje“ nebe visa medžiaga yra literatūrinė. Nesakau, kad ji negera, bet, šitaip pasukus, reikėtų jau ir patį metraštį kitaip aptarti (gal literatūros ir kultūros, o jei ne kasmet būtų leidžiama, tai jau ir vadinti gal reikėtų nebe metraščiu, o kokių nors almanachu). Dar vienas kablukas — mano amžius. Seniams pagal visas tradicijas ir net pagal įstatymus reikėtų jau pasitraukti į pelnytą poilsį ir sėdėti užpekyje...

KORESPONDENTAS: Pasaulyje siaučia infliacija, ir anksčiau nepajudinamos valiutos virpa, jų kursai rieda žemyn. Bet koks stebuklas! Lietuviškoji išeivija didžia dalimi prieš tas ekonomines katastrofas stovi nepajudinama kaip Gibraltar uola. Dabar ekonomiškai išeivija labai ir labai pajėgi. Antrosios generacijos užkariautos pozicijos padidėjo ankstesnių generacijų aktyvumą. Kronikinės žinios mirga prasigvenimo aprašymais ir jau ūkiais ūkiais nebevadina, tai lietuviški dvarai Kolumbo kontinente!

Operų ir vodevilių pastatymams, šokių ir pramogų renginiams biudžetai siekia didžiules sumas. Ar ekonominė gerovė eina šalia intelektualinės?

Knygų leidykla visad buvo ir bus visuomenės intelektualinio lygmenis barometras, nes leidyklos prigimtis nepanaš į rampos šviesų nutviekimą regyklą. Štai, Didžiojoje Britanijoje, Londone, įsteigta Nidos knygų klubas išleido 101 knygą! Be Nidos knygų klubo veiklos kokia gi tuštuma atsirastų laisvos lietuviškos knygų leidybos aruoduose. Tad Nida iki šiol buvo pasididžiavimo objektas. Nukelkite nuo savo knygų lentynos 101 knygą ir jūs pamatysite graudžiai žiojjančią tuštumą. Tai Nida, tai Nidos išleistos knygos! Šiai leidyklai ilgai vadovavo rašytojas Kazimieras Barėnas. Atplėšęs iš savo geriausių kūrybinių metų leidyklai vadovavimo metus. Pasakyk, Rašytojau, kokia Nidos knygų klubo dabartis, kokios veikimo prognozės, ar turime ploti ar pili pelenus ant galvos, prisiminti ir savo kaltės dalį už Nidos vargus?

KAZIMIERAS BARĖNAS: Nidos Knygų klubas, ligi šiol išleides jau 101 knygą, buvo suorganizuotas Vlado Dargio, kuris jam ir vadovavo iki 1957 m. vidurio. Iš manęs rūpestius ta leidykle 1973 m. buvo perėmęs Juozas Lūza. O kai jis mirė (1978 m. pradžioje), leidykla apie metus išbuvo beglobė. Niekas nepasistatė imtis jos reikalų tvarkymo, nieko ji ir neišleido — buvo liesieji metai. Leidėjai pagaliau susigrąžino tų pareigų eiti laikinai mane.

Kiek ilgai ta leidykla dar išliks — sunku pasakyti. Dabar kažkaip palankiau susiklostė sąlygos: buvo baigta spausdinti „Dešimtoji Pradalgė“, surinktas ir atspausintas ilgakalbi leidinio pradžios tamtos novelių rinkinys „Bausmė“, surinkti Vikt. Biržiškos atsiminimų ir Vl. Kulboko redaguotas A. Tulio novelių rinkinys. Kol kas renkamas Br. Railos raštų tomas. Jei taip neblogai virstų vyks, tai klubas galės netrukus pasigirti, kad, va, jau renkamas J. Jankaus pasakojimų tomas ar A. Saudargienės kelionės įspūdžių į Jugoslaviją, Austriją, Lenkiją ir į Lenkijai priskirtą Prūsijos dalį knygą.

O kas bus toliau? Dievai žino, kas bus. Skaitytojų mažėja. Net ir jūsų žemyno, dolerinių kraštų, skaitytojai jau pradeda raukytis. Jau jiems atrodo, kad knyga darosi per brangi, kai dolerio kursas nusmuko, jau gaila dolerį.

O jei nebebus skaitytojų, tai leidykla turės sustabdyti darbą.

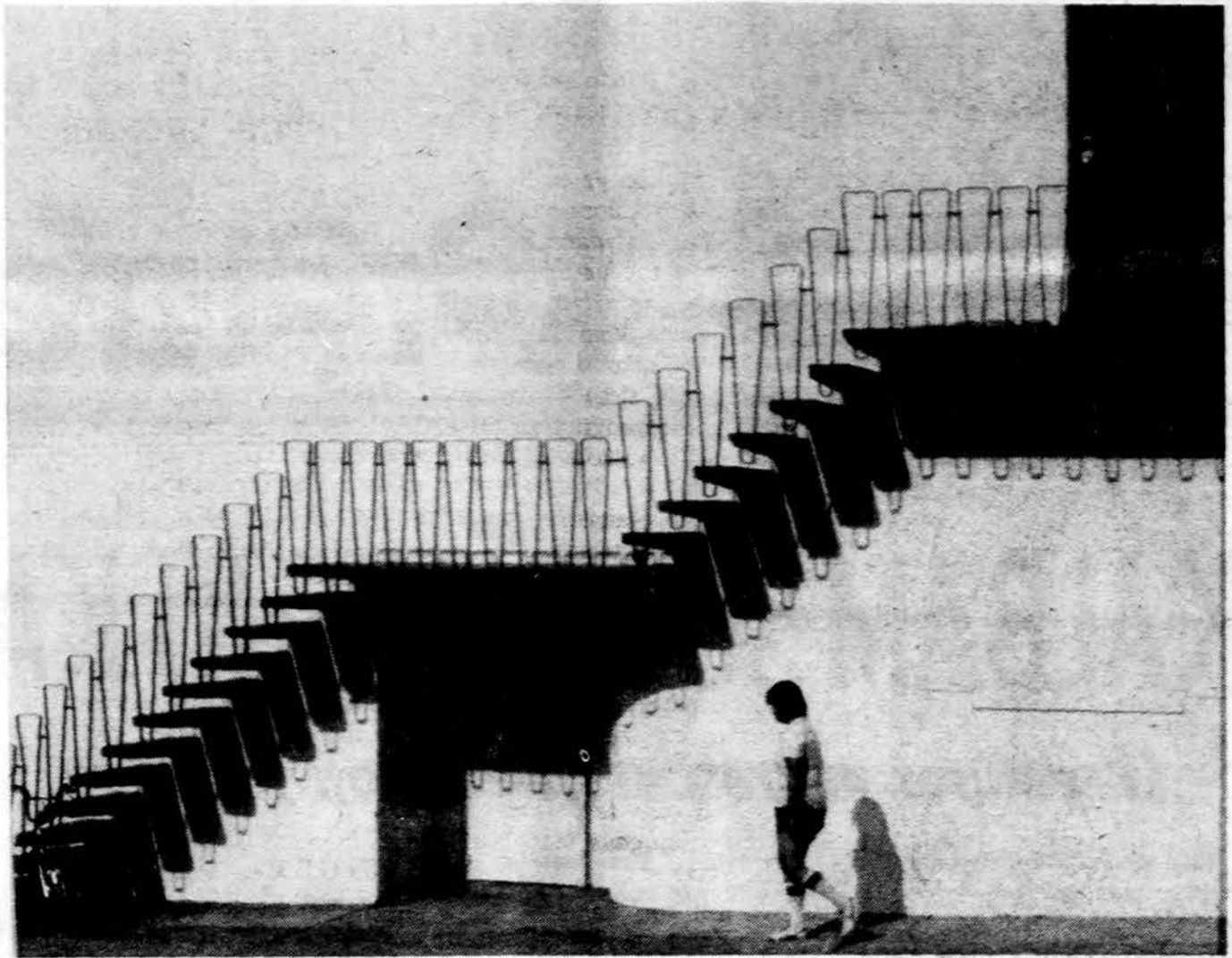
KORESPONDENTAS: Šalia savo kūrybai nutraukiamų valandų Sveikam teko redaguoti dar ir

„Europos Lietuvį“, dalyvauti visuomeninėje veikloje, vadovauti Nidos knygų klubui, vesti bibliografinį itin vertingą „Rinktinę“, redaguoti „Pradalgę“, antologiją „Saula derliaus“ — ir štai didžiulis Paties literatūrinis derlius neužmirštas romanas „Tūboto gaidžio metai“, kur išranki ironija susipina su istoriniu realizmu, „Dvidešimt viena Veronika“, liudijanti buities gilią tragediją, novelės, apžvalgos, nagrinėjimai...

Kaip minėjai, net įstatymai ragina tam tikro amžiaus sulaukus, linkti į „pensininko profesiją“, tad su kokiais jausmais, būdamas neaukštamas, žvelgi į pensiją?

KAZIMIERAS BARĖNAS: Pensininko laisvė esu šiek tiek pasinaudojęs. Ne laisvė sėdėti ir į lubas žiūrėti, bet laisvė dirbti ką noriu, o ne kas reikia. Maždaug tokius laisvus turėjau penkerius metus. Tik gal ir per mažą per juos padariau. Sen ten laikraščiai vieną kitą straipsnį sukrapičiau. Knygą „Britanijos lietuviai“ sulaužiau. Šiek tiek naujų apsakymų parašiau knygai, kuri išėjo „Kilogramo cukraus“ vardu. Parašiau ir dar vieną stamboką beletristinę knygą, kuri, deja, ligi šiol dar tebėra net neįspausdinta, tai taip ir būtų neįkristė). O tos bevardės jau daugiau kaip metai neturiu laiko atsižvelgti į jų būklę ir tada pasiūlyti leidyklai.

Trūksta laiko, nes jau antrą kartą buvau priverstas mesti pensininko ramybę ir vėl pradėti baudžiavą. Kai mirė „Europos Lietuvio“ redaktorius J. Lūza, maždaug mobilizacinio būdu buvau įtrauktas vėl į tą laikraštį ir atpyliau su J. Vilčinsku metus. Paskui atvažiuoju iš jūsų Amerikos dr. V. Čepas, padirbėjo penketą mėnesių ir išvažiuojo atostogų. Tada buvau paprašytas atei ti trims mėnesiams, kol redaktori

Po laiptais

Iš devintosios nuotraukų parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Nuotr. Alfonso Petručio

ko ramybę ir vėl pradėti baudžiavą. Kai mirė „Europos Lietuvos“ redaktorius J. Lūza, maždaug mobilizacinio būdu buvau įtrauktas vėl į tą laikraštį ir atpyliau su J. Vilčinsku metus. Paskui atvažiuoju iš jūsų Amerikos dr. V. Čepas, padirbėjo penketą mėnesių ir išvažiuojo atostogų. Tada buvau paprašytas atei ti trims mėnesiams, kol redaktori

rius grįš iš atostogų. Atėjau ir vėl kareiviškai atpyliau ne tris mėnesius, bet metus ir, galima sakyti, galio tai baudžiavai nematau. Kandidatų į tą vietą yra buvę, rodos, net keliolika. Kai kurie ryžosi perimti, bet tuoj ir dingsta net neatsisveikine. Mano troškimas, būtų ištrukti iš tos baudžiavos ir dar pasinaudoti

laisvę. Ką nors planuoti mano amžiaus žmonėms, manau, jau nebeteikia. Kai gyvenį skolintu laiku, tai reikia tenkintis atsitiktiniais: jei dar pasiseks ką nors atlikti — gerai, o jei ne, tai, kaip sakoma, irgi tegu bus Dievui ant garbės...

Su Kazimieru Barėnu
čia kalbėjosi Jurgis Glianda

Lituanistinė biblioteka Londone

Kaip Lietuvoje visi žino Dionizo Poškos baublius netoli Skaudvilės, taip Anglijos vietiniai lietuviai ir svečiai žino Rostį ir Juozą Baublys, gyvenančius pietvakarinėje Londono dalyje. Prie Baublių namų stilizuotas Lietuvos Vytis ir ryškus užrašas ženklinas, kad čia yra „Lithuanian Community in Great Britain and Lithuanian Archives“. Inž. R. Baublys per trisdešimt metų sukauptoji lituanistinė biblioteka ir archyvas yra žinoma ir priemonai britų akademinei visuomenei, nes toji privati Lithuanian library palaiko nuolatinius ryšius su Oxfordo ir Edinburgo universitetais ir specialiais institutais. Knygos ir žurnalai yra skolinami studentams ir mokslininkams, ieškantiems medžiagos apie Lietuvą, o dublikatai išdalinami. Turima galvoje eventualus bibliotekos perleidimas vieno ar kito universiteto žinion. Plečiant Baublio lituanistinę biblioteką, atsižvelgiant, kad per daug nesidublikuotų su minėtųjų universitetų jau turimais fondais. Tuo tarpu anglai gauna daugiau literatūros iš sovietinės Lietuvos,

o mažiau iš Vakaruose leidžiamos lituanistikos.

Baublio lituanistinė biblioteka turi apie 3000 vienetų, apimančių Lietuvos istoriją, kultūrą, kalbotyrą, literatūrą, meną. Yra sukomplektuotų žurnalų ir laikraščių, leidžiamų išeivijoje. Artyvinės medžiagos — laišku, rankraščių, dokumentų yra taip pat apie trys tūkstančiai. Čia telpa inž. Stepono Kairio ir dail. M. Dobužinskio archyvų dalis. Surinkta nemaža žemėlapių, grafikos darbų, liaudies meno objektų ir šiek tiek tapybos kūrinių. Besikreipiantiems į biblioteką padedama surasti reikalingos literatūros kitur, jei jos čia nėra. Turima apie 300 lietuviškų plokštelių ir nemažas skaidrių rinkinys. Šiuo metu Edinburgo lietuvių ruošiasi surengti M. K. Čiurlionio parodą. Ir jiems padeda R. Baublys, pasiuntęs atitinkamų knygų, plokštelių ir skaidrių.

Daug kas ir Amerikoje turi Kipro Petrausko operų arijų ir lietuviškų dainų plokštelių, išleista Londone 1969 metais (E. M. I. Records, The Gramophone Company Ltd.). Tatai padaryta,

inž. R. Baubliui suradus tos plokštelių leidyklos archyvą 1931 metais K. Petrausko įrengtus vaškinius diskus, iš kurių buvo galima pagaminti gana geros kokybės ilgą grojimo plokštelių. Jos, sponseriu aplankę pažymėtas Londono lietuvių meno klubas (The Lithuanian Arts Club), kurio organizatorius buvo tas pats Rostis Baublys. 1974 metais išleisę pensijon, iš Viešųjų darbų ministerijos, Londone skyriaus, inž. Baublys džiaugiasi, galėdamas patvirtinti lietuviškajam reikalui su savo lituanisti-

ne biblioteka ir archyvu. 1979 metais mūsų nuosirdžiamam bendruomenės veikėjui suėjo 70 metų. Jam taktininkauja sūnus Kastytis, filosofijos daktaras. Jie rengiasi išleisti antrąją Kipro Petrausko plokštelių laidą, nes pirmoji jau išbaigusi.

Kas norėtų užmegzti ryšį su Baubliu jo bibliotekos bei archyvo reikalais, ar ką nors jam pasiūlyti iš senesniųjų ar naujesniųjų leidinių, gali kreiptis šiuo adresu: Mr. R. Baublys, 55 Ringmer Ave., London SW6 5LP, England. Jurgis Gimbutas

Kultūriniai rūpesčiai Londone

Ruošiamasi mairinti Nidos Knygų klubą

Britanijos Londone neseniai nusizūdę Philip Dosse, kuris prieš 26 metus vieną po kito pradėjo leisti tokius žurnalus, kaip „Books and Bookmen“, „Art and Artists“, „Films and Filming“ ir kt. Iš viso tokie žurnalai buvo septyni, bet prenumeratorių skaičius krito, skolos didėjo, ir visas tragiškai baigėsi. Žurnalai buvo sustabdyti, bet buvę jų leidėjai, matyt, nepajėgė atlaikyti dvasinio spaudimo.

Turbūt niekas nesizūdys, jei bus uždarytas londoniškis Nidos Knygų klubas. Jo leidėjas yra Lietuvių namų bendrovė, vadinas kolektyvas, ir šiuo atveju jau reikėtų traukti burtus, kam žudyti. O leidėjai labai stipriai tą uždarymo klausimą svarsto, tik kol kas dar nėra jokio aiškesnio sprendimo.

Motyvai tokie, kad spauda duoda labai didelius nuostolius. Jei pinigai tokiomis didelėmis sumomis nebūtų sukišami į nuostolingą spaudą, jie, sako, galėtų būti panaudojami kuriam nors kitam lietuviškam reikalui.

Be to, kalbant apie knygas, reikia tiesą sakyti, kad pirkėjų vis mažėja. O kai mažai tiražai, tai tenka kelti kainas. Jau ir dabar Amerikos žemyno tautiečiai raukosi, kad Nidos Knygų klubo leidiniai jiems darosi per brangūs, ypač kai dolerio vertė apsmuko, o svaras stiproka prieš jį laikosi.

Dvisavaitinis „Europos Lietuvis“

Jau prieš metus buvo pradėtas svarstyti klausimas, kad Londono

ne leidžiamąjį savaitraštį „Europos Lietuvį“ reikia paversti dvisavaitiniu. Tas laikraštis susiduria su dviem bėdom. Viena — jo daromieji nuostoliai (vien tik išsuntinėjimas — pašto išlaidos — apie 5.000 svarų metams). Antra

bėda — neįmanoma surasti redaktoriaus. Kai 1978 m. mirė J. Lūza, tai laikraštis redaguojamas vis laikinai to darbo dirbti ateinančių žmonių. Tiesa, net ir per pastaruosius keletą mėnesių buvo pasistūlę bent keli kandidatai, kurie niekada prie tokio darbo nėra prikišę pirštų, bet ir tie pagaliau nesirijo ar leidėjams per brangūs atrodė.

Ar šitaip jau artėjame į pabaigą? Taip, žinoma, artėjame. Kai sutinki lietuvi, tai dažniausiai jo galva jau žila. O jei nežila, jei tos galvos savininkas dar jaunas, tai paprastai jis nemoka skaityti (lietuviškai).

Iš savo pabaigą žiūrėdami, galime tik po truputį ramintis, kad ir kitur nėra kažin kaip gera, net ir dideliuose kraštuose. Milijonus skolų prisivara, bankrutuoja laikraščiai. Knygų leidyklos pro skolas nebeįmoka ne tik ateities, bet ir dabarties. Štai britų Oxford University Press leidykla pernai turėjo nuostolių 1,5 mil. svarų, o šmet tikisi pusmilijoninių dar padidinti iki 2 mil. Geriausių romanistų kūrinius leidžianti Hutchinson leidykla taip pat pridarėsi nuostolių apie 1,5 mil. svarų.

Daug kas dėl to kalta, ne vien infliacija. Kaip leidyklos Chatto ir Windus vadovė Nora Smallwood sako, dabar jau ir publika mažiau raštinga pasidarė.

Lietuviai tarptautiniam seminare, Jugoslavijoje

Š. m. spalio 13 - 18 d. Dubrovniko, Jugoslavijoje, vyko konferencija — seminaras, pavadintas „The Role of Ethnicity in American Society“. Seminaras buvo organizuotas Amerikos ICA (International Communications Agency) ir Belgrade veikiančios Commission for Educational Exchanges Between the U. S. A. and Yugoslavia. Paskaitos ir simpoziumai vyko Dubrovniko Inter — University Centre of Post — Graduate Studies ir konferencijoj dalyvavo apie 30 jugoslavų ir 12 šios temos specialistų iš Amerikos. Amerikiečių delegacijoj buvo ir Elena Bradūnaitė, dirbanti kaip etninių kultūrų specialistė American Folklife Centre, Kongreso bibliotekoje, Washingtono. Jinai seminare skaitė paskaitą „The Role of Traditions in the Development and Maintenance of Ethnic Identity in

America“ (Tradicijų panaudojimas išvystymui ir išlaikymui etninio identiteto Amerikoje), pailiustruodama paskaitą skaidėmis, kurios buvo padarytos American Folklife Centre vykdomuos projektuos. Seminare taip pat buvo išstatyta nuotraukų paroda, pavadinta „Ethnicity in Chicago“. Visos nuotraukos buvo darytos Jono Dovydeno tuomet, kai jisai buvo Folklife Centro bendradarbis, dokumentuojant Chicago etninių grupių gyvenimą 1977 metų vasarą.

Po konferencijos Elena Bradūnaitė, kuri buvo gavusi Fulbrighto stipendiją jos kelionių išlaidoms padengti, iki spalio 26 d. apkeliaavo ir kitus Jugoslavijos miestus, lankė įvairius etnografijos studijų centrus ir dalyvavo žinių pasikeitimo pašnekesiuose su Jugoslavijos tautosakininkais.

Kultūrininkų konferencijos darbotvarkė

JAV LB apygardų - apylinkių kultūros darbuotojų konferencija įvyks lapkričio mėn. 22 - 23 d. Clevelande, Lietuvių namuose, 877 East 185th Street, 44119.

Šeštadienį
9:00—10:00 v. Registracija.
10:00—10:30 Atidarymas.
10:30—11:30 Prof. Tomo Venelovos paskaita: „Kultūros vaidmuo išeivijos buityje“.
11:30—12:00 Lietuvių fondo Tarybos pirm. dr. A. Razmos pranešimas.
12:00—2:00 Pietūs.
2:00—3:00 Kultūros tarybos pranešimas ir diskusijos.
3:00—4:00 Svarstybos tema: „Kultūrinis darbas apylinkėse.“

TELESKOPAS ERDVJE
1983 metų pabaigoje arba 1984 pradžioje bus iškeltas orbiton aplink žemę didžiulis 96 inčų (2,4 metru) diametro teleskopas. Būdamas aukščiau visos žemės atmosferos ir dėl to nevaržomas jos apribojimų (atmosferinio spaudimo kiūmas, drėgmės kiekis ore, debesys), šis teleskopas teikia astronomams labai daug viltų, nes juo bus galima atlikti tokius stebėjimus, kokių žemėje neįmanoma. Teleskopą erdvės išels erdvės lėktuvais (space shuttle).

Prieš metus nulėmė balsas tu, kurie stipriai šaukė: norim savaitinio laikraščio, nes dvisavaitinis reikš, kad jau einam į bankrotą! Yra ir dabar šitaip šaukiančių, bet leidėjai sako, kad padėtis darosi be išeities. Jų balsas turbūt ir nulėms, nes tos dvi bėdos iš tikro yra bėdos, su kuriomis reikia skaitytis.

O jeigu savaitinio norintieji nusvertų, tada turbūt bus bandoma sulipdyti koki pastovesnį redakcinį kolektyvą — priprašyti išspareigoti kelis žmones. Tada viena bėda atkristų.

Kuo raminau, žiūrėdami į pabaigą?

Ar šitaip jau artėjame į pabaigą?

Taip, žinoma, artėjame. Kai sutinki lietuvi, tai dažniausiai jo galva jau žila. O jei nežila, jei tos galvos savininkas dar jaunas, tai paprastai jis nemoka skaityti (lietuviškai).

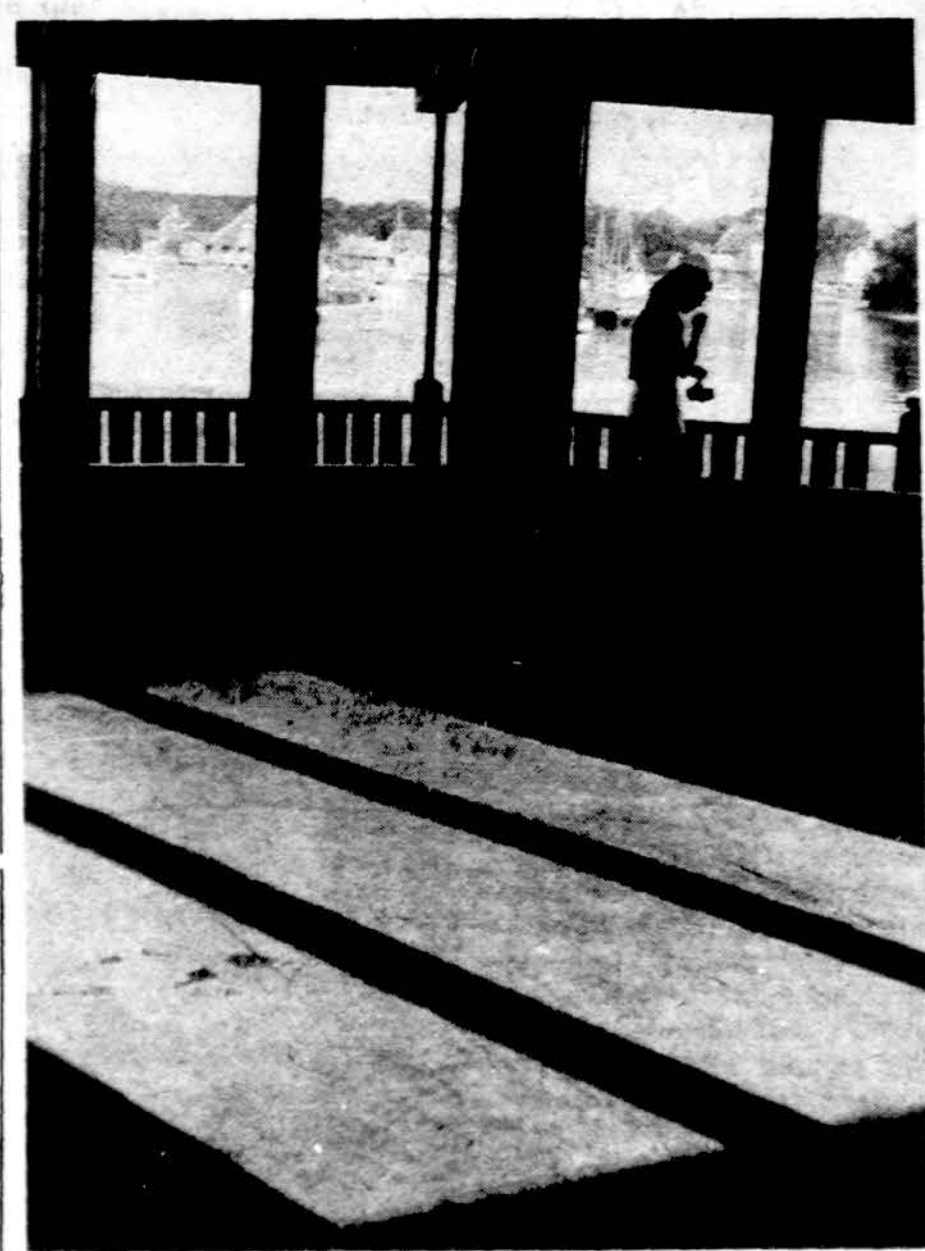
Iš savo pabaigą žiūrėdami, galime tik po truputį ramintis, kad ir kitur nėra kažin kaip gera, net ir dideliuose kraštuose. Milijonus skolų prisivara, bankrutuoja laikraščiai. Knygų leidyklos pro skolas nebeįmoka ne tik ateities, bet ir dabarties. Štai britų Oxford University Press leidykla pernai turėjo nuostolių 1,5 mil. svarų, o šmet tikisi pusmilijoninių dar padidinti iki 2 mil. Geriausių romanistų kūrinius leidžianti Hutchinson leidykla taip pat pridarėsi nuostolių apie 1,5 mil. svarų.

Daug kas dėl to kalta, ne vien infliacija. Kaip leidyklos Chatto ir Windus vadovė Nora Smallwood sako, dabar jau ir publika mažiau raštinga pasidarė.

B. Kazimieraitis

Inž. R. Baublys prie savo namų Londone 1980 m.

Gyvenimo momentas.

Nuotr. Teresės Gaidelytės

Iš devintosios nuotraukų parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo

Vitalis Žukauskas palinksmis Chicago Pokalbis su Vieno žmogaus teatro vadovu ir aktorium

— Kiek visuomenei yra žinoma, neseniai jums teko gastroliuoti po lietuviškas kolonijas Australijoje. Kokie įspūdžiai ir keltą kartą teko tenai lankytis?

— Jau antrą kartą lankiausi pas lietuviškas kolonijas Australijoje su Vieno žmogaus teatro pasirodymais. Įspūdžiai labai geri, o prisiminimai gastroliuoti ir dabar gyvas.

Šį kartą turėjau daugiau galimybių ir plačiau pabendrauti su savo tautiečiais. Pastebėjau, kad Australijoje lietuviai yra nuostabiai, negu čia mes „amerikiečiai“. Ir tai gal dėl to, kad tenai nėra tokio tempo, įtampos, kaip mes čia turime. Atrodo, kad jie ir daugiau laiko turi. Jaučiasi glaudesnis savitarpio bendravimas, nėra klasiškos ar partizaninės pasiskirstymo. Juos tampa ir jungia į vieną būrį lietuvių bendruomenė.

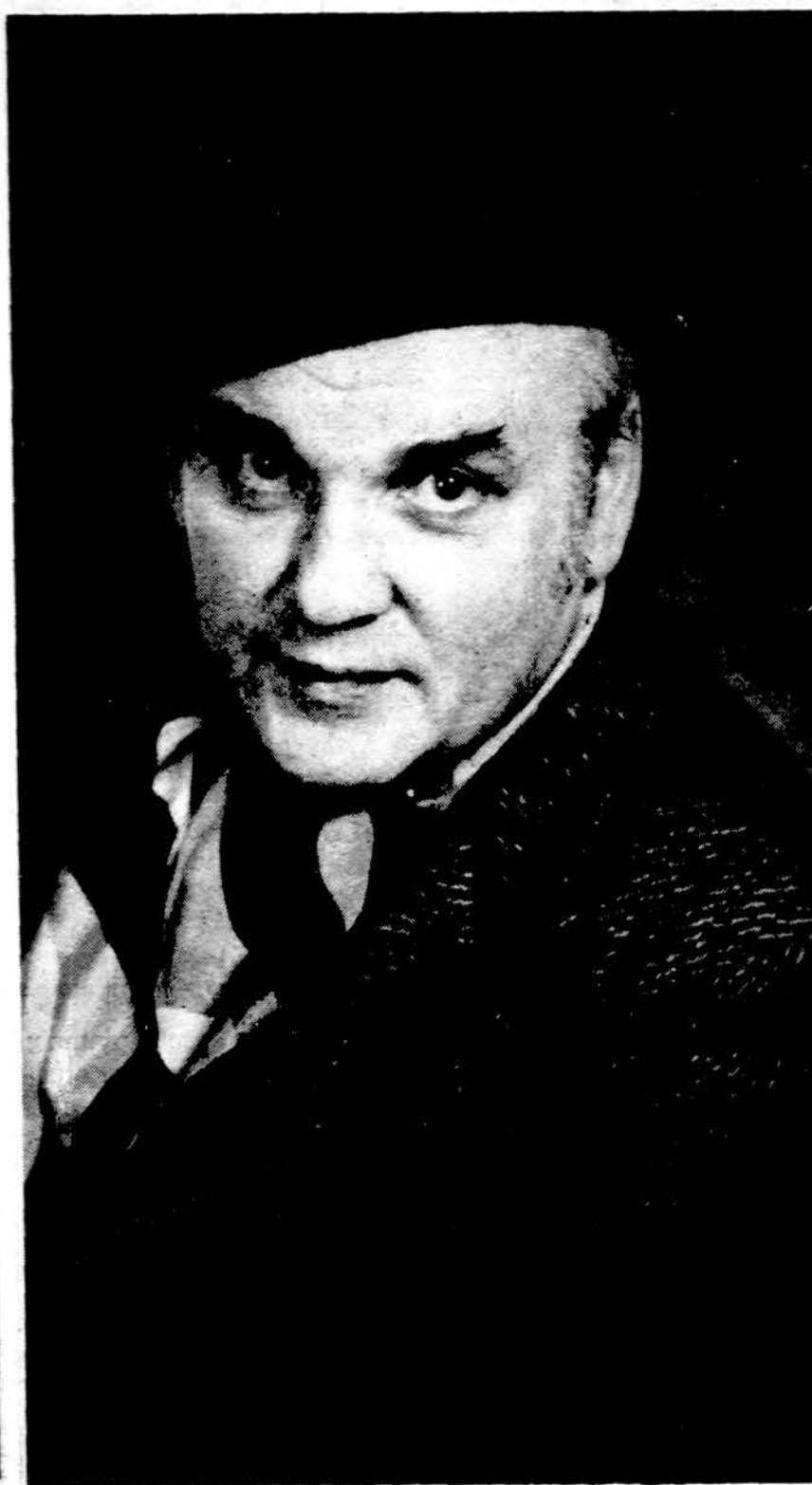
Australijos LB Krašto valdyba yra kas keleri metai sudaroma vis kitame mieste, ir tokiu būdu nėra nepakeičiamų pirmininkų ar vis perrenkamų „išsienėjimo tėlsėmis“. Bendra veikla koordinuojama demokratiniais pagrindais.

Kiek iš pasakojimų ir spaudos aprašymų patyriau, Australijoje lietuvių plačiai bei efektyviai veikiama politinėje, kultūrinėje, visuomeninėje srityse ir tarp vietos australų įtakingų žmonių, bendradarbiaujama su kitomis tautybėmis.

Australijoje etninių grupių radijo valandėlės gauna paramą iš valdžios, ir už jas nemokama. Taip pat sužinojau, kad tautybės gaus net specialias valandas televizijoje.

Pirmą kartą Australijoje būnant, teko aplankyti Perth ir Canberą lietuvių, o šį kartą jų „nepasiekiau“, bet turėjau progos pabuvoti pas Geelong ir Brisbane gyvenančius lietuvius. Nors tose vietovėse jų ir nedaug, bet jų nuostabumas didelis.

Matytis tikslas ir buvo kaip galima daugiau tautiečių aplankyti, kad ir mažesnę kolonijose. Juk ir jie nori pasijuokti ir užgirsti šį

Aktorius Vitalis Žukauskas

Nuotr. V. Maželis

tą iš gastroliuojančių „užsieniečių“. Na, o jei jų nedaug — tai jie nekalti, bet jaučiasi nusiskriausę, jeigu jie aplenkiami. Sutinku, kad pvz. solistams yra sunkiau juos pasiekti, nes tai surišta su didesniomis komplikacijomis — pianinas, akomponiatorius, etc. Gi man su Vieno žmogaus teatro tai buvo įmanoma atlikti.

— Tad kiek iš viso Australijoje lietuvių kolonijų teko aplan-

kyti ir kaip vyko gastroliavimas?

— Du kartus lankiausi Sydney, Melbourne ir Adelaidėje ir po kartą Perth, Canberą, Geelon ir Brisbane. Jei pirmosios gastroliavimas „šlubavo“ dėl organizacinių trūkumų, tai šios gastroliavimas vyko laiku ir tikslu. Jis buvo rūpinosi ALB-nės Krašto valdybos švietimo reikalams atstovė sol. G. Vasiliauskienė, kuri yra plačiai gastroliavusi net ir po

Ameriką.

— Kada kilo mintis pasivadinti Vieno žmogaus teatru ir kodėl?

— 1957 m., po gastroliu Los Angeles lietuvių kolonijoje, žurn. Bronys Raila, rašydamas savo įspūdžius apie tas gastroles, pavadino mano pasirodymą Vieno žmogaus teatru. Man tai patiko, ir nuo to laiko šį pavadinimą naudoju. Iš tiesų — vienas ir atlieku savo programą. Anas pavadinimas ir visuomenėje jau plačiai prigijo.

Susidūrus su įvairiais sunkumais, teko atsakyti grupinės teatro veiklos, o mestis grynai į humoristinį žanrą, kurį mėgau ir savo teatrinės karjeros pradžioje dar Lietuvoje. Vieno iš mano mokytojų ir patarėjų buvo komikas aktorius ir režisierius Viktoras Dineika.

— Kiek iš viso teko jums su savo Vieno žmogaus teatru pasirodyti ir kur?

— Neturiu po ranka tikslios statistikos, bet skaičiuoju, kad jau netoli 500, įskaitant ne tik vieno, bet ir su kitais scenos menininkais atliktus pasirodymus.

Esu aplankęs beveik visas Amerikos ir Kanados lietuviškas kolonijas po kelis ar keliolika kartų, Europoje turėjau progos palinksminti Vokietijoje, Anglijoje, Prancūzijoje ir Italijoje gyvenančius lietuvius, buvau Pietų Amerikoje: Kolumbijoje, Argentinoje, Urugvajuje, Brazilijoje ir Venecueloje, o galiausiai — Australijoje.

— Ką gi apie mūsų teatrinę gyvenimą galite pasakyti, kaip ji pagyvinti?

— Džiugu, kad vis dar vyksta Teatro festivaliai, kurie skatina ir jaunimą jungtis į teatro grupes, kad yra pasišventusių ir pasiaukojančių scenos menui darbuotojų, norinčių tą teatrinę darbą tęsti nors ir nelabai palankiose aplinkybėse.

Man atrodo, kad nemažas pasiskatus „teatru prisikelti iš letarginio miego“ yra dramos konkursai. Kai atsiranda naujų veikalių, tai grupės nori juos ir žiūrovams parodyti. O kai dramaturgas turi vilties savo veikala pamatyti rampos šviesoje, tai jam ir „įkvėpimas“ ateina. Juk dramos veikalai tam ir rašomi, kad juos vaidintume, o ne tik paskaitytume. Ir publika mielai ateis pasižiūrėti naujo veikalo.

Laureatas premiją padalino spaudai

Kaip žinome, Ateitininkų Federacijos premija už geriausią 1978-1979 metų religinį veikalą buvo paskirta kun. prof. Antanui Rubšui. Premijuotasis veikalas — „Raktas į Naująjį Testamentą“. Premija — 1000 dolerių, mecenatas — kun. Juozas Prunskis.

Visą gautąją premijos sumą laureatas atidavė periodinei ir neperiodinei spaudai, pinigų padalinamas šitaip: „Eglutėi“ — 50 dol., „Laiskai lietuviams“ — 50 dol., „Ateičiai“ — 50 dol., „Tėviškes žiburiams“ — 50 dol., „Draugui“ — 100 dol., „Aidams“ — 100 dol., „Darbininkui“ — 100 dol. ir leidyklai „Krikščionis gyvenime“ — 500 dol.

ATSIŪSTA PAMINėti

• LIETUVIŲ DIENOS 1980 m. spalio mėn., Nr. 8. Redaguojama Redakcinė kolegija. Leidžia ir administruoja Antanas F. Skirius. Metinė prenumerata — 18 dol., Kanadoje — 20 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood CA 90029.

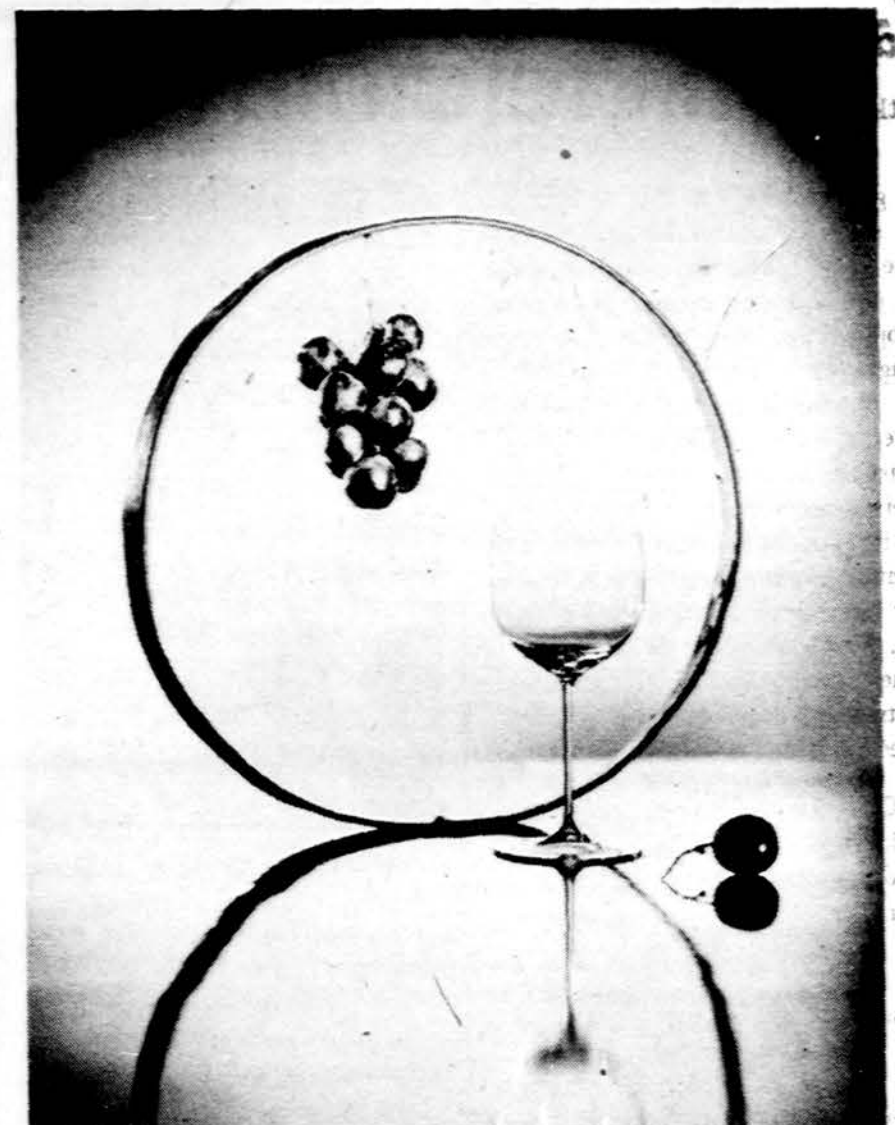
Šį kartą žurnalo puslapiuose nemažai vietos skiriama lietuviškųjų radijų valandėlėms, jų vedėjams, darbuotojams, jų programoms. Tokiu būdu rašoma apie Brocktono „Laisvės varpą“ ir jo siūbuotoją P. Viščinį, apie Los Angeles lietuviškąją radiją valandėlę, apie „Laisvės žiburių“ radiją New Yorke, apie Hartfordo „Tėvynės garsus“ ir kt. Alė Rūta nekrologu prisimena rašytoją Aloyzą Baroną. Jau neturpama ir anglų kalba spausdinama žurnalo dalis.

— Kokie planai ateičiai?

— Pirmiausia noriu pastūmėti mano rašomos teatro istoriografijos darbus ir patvarkyti turimą Teatro archyvą. Yra ir kitų planų, bet apie juos — kai bus baigti.

— Ką atvešite Teatro festivaliui Chicago?

— Vieno žmogaus teatro repertuare turimas linksmas ir naujas kasdieninio ir visuomeninio gyvenimo iškarpa.

Natūrmorto elegancija

Nuotr. K. Izokaitis

Haiku legato

Aleksandras Radžius
SAUSROS METAS

Saulė ateina
peiliu aštriais nešina,
pauzės žalią medį.

Piaūs žalią medį,
baltos sūlos neberas,
verdenė sausa.

Piaūs baltą žiedą,
Pievėje mirė želmuo,
rasa ir lietus.

Rasa ir lietus
mirė nakties ugnyje.
Pagirdyk mane

lašu iš dangaus,
lapislazulio lašu,
lašu iš gelmių.

Pilnu gyvybės
erdvės ir laiko lašu
pagirdyk mane.

Sausra lūpose,
žodžių šventųjų sausra
lankoj geltonoj.

Pagirdyk mane,
dulkes nuo žemės nuplauk,
nuo mano veido.

Lašu iš dangaus,
lapislazulio lašu
pagirdyk mane.

VYŠNIOS ANT VYŠNIOS

**
Žemės prakaitas
laša lašais kruvinais
ant lapų žalių.

**
Degina saulė
žalius žaliausius lapus
ugnim raudona.

**
Palenk ir nuskink —
vynas gražins jaunystę,
pavasario skoni.

**
Ai, rūgštus, rūgštus,
kraujas uogelių rūgštus,
dega dienele.

Keistoji liga

J. Savasis

Redakcijos pastaba. J. Savasis šmaikščiai parašytą apybraižą, pasižymintį sėmisku, bet ir tiksliai psichologisku žvilgsniu į šiandieninį žmogų, buvo ne kartą spausdinta „Draugo“ kultūriniam priede. Lietuviškos knygos klubas Chicagoje šiais metais išleidžia J. Savosio tų nuotainių apybraižų rinkinį. Iš parušto spaudai rankraščio vieną jų čia pateikiame ir mūsų skaitytojams.

Visi išminčiai sako, kad sveikata yra brangiausias turtas. Tad aš ją ir saugojau: kai tik koks mažas sutrikimas mano fiziologijoje, — aš tuoj pas gydytoją. Klausau, ką jis man liepia, geriau gydytis tada, kai liga dar nėra išsilaikiusi. Mažoms negalėms turiu visų ligų, taip sakant, eilinių gydytojų, plaučiams ir alergijai turiu specialistą, dar dantų ir akių ligų gydytojus. Ypač saugojau dantis, nes kažkas yra pasakęs, kad dantys yra sielos veidrodys.

Taip vis pasigydymas, ir stūmiausi per šio gyvenimo bangas. Bet štai ne iš šio, ne iš to — jau pora mėnesių nejauciu jokio bet kokios ligos ženklo: nekosiu, nečiaudau, jokio dieglio pašonėje, net ir sunkiai pavalgus — jokio vidurių gurguliavimo, miegu lyg užmuštas, net ir galvą paryčias neskauda, kai iš vakaro buvau paėmęs vieną kitą stiklėlį viršaus. Žodžiu, nieko neskauda, ir jaučiuosi visiškai sveikas. Tokia padėtis iš karto

apsidžiaugiau, bet, dienoms slenkant, pradėjau rūpintis, nervintis. Netgi įprastinė kasmetinė alergija šį kartą nepasirodė. O ji pasireiksdavo kasmet rudeniop. Ją žmonės vadina šienlige, nors aš, mieste gyvendamas, nieko bendro su šienu neturiu. Reikalas pasidarė rimtas — kažkas su manimi netvarkoj. Savo rūpestį pasisakiau žmonai, bet ji (žinote moteris!) manęs nesuprato ir tiek tepasakė: „Padėkok Dievui, kad esi sveikas, ir nekvailiok ligos bejieskodamas“.

Nutariau pagaliau eiti pas gydytoją. Bet pas kurį? Nors labai vertinu tą visų ligų gydytoją, bet jis pažįsta mano žmoną, kartais su ja pasikalba, taigi ir mano atvejį gali apkalbėti, kitiems papasakoti, o iš to tik skalos. Ne, pas jį neisiu. Pasirinkau tą plaučių ir alergijos specialistą, jis garsus universiteto profesorius, ir kai nueinu pas jį, beaiškindamas ligą, paskaito išsąsą lekciją, tarsi būtų universiteto katedroje, o aš jo klausytojas studentas. Kai jis taip moksliškai kalba, aš ne viską suprantu, bet nuoduodu suprantas, nes kitaip jis pamoka pradės iš naujo. Jis man išdėstė, kad alergija yra paslaptinė liga, dargi ne liga, o anomalija, kažkas keisto, neaiškinamo. Aš, pavyzdžiui, esu alergiškas viskam: žiedų dulkėms, puvėsiams, odai, nailonui, dulkėms, dažams, paukščių plunksnoms, kacių kailiui ir daugeliui kitų panašių daiktų. Ma-

nau, kad esu alergiškas ir garsams, bet gydytojas man išaiškino, kad tokios alergijos negali būti. O mano alergija prasideda taip: pradėdau čiaudėti, kartais išsisą valandą. Kai gydytojas padarė testus, rado, kad ne viskam esu alergiškas, o tik kam. Iš gėlių, pavyzdžiui, fuksijom. Nuo fuksijų imu ne tik čiaudėti, bet ir asaroti, paprastai sakant — verksti. Todėl fuksijų nekenčiu. Tai bjauri gėlė tiek savo forma, tiek išvaizda. Tad nuo fuksijų bėgu kuo toliau. Pasitaiko, kad tik praeidamas pro šią bjaurią gėlę, su sergu alergija porai valandų. Kartą buvau svečiuose pas draugą. Jo salione ant sienos kabėjo paveikslas su nupieštom fuksijom. Vos tik pažvelgęs į tą paveikslą, ėmiau čiaudėti, tarsi tos fuksijos būtų tikros, o ne nupieštos. Taigi alergija tikrai yra paslaptinė liga. Tai žinau iš asmeniškos patirties.

Papasakojau tų nupieštų fuksijų atvejį profesorui, bet ne jis negalėjo išaiškinti, kaip paveikslas gali sukelti alergiją. Mano pasipaskojimą tik užsirašė popieriaus lape ir išnešant man net padėkojo. Paprastai pacientai dėkoja gydytojui, o šį kartą jis man padėkojo, net ir honoraro tą kartą už vizitą nepaėmė.

Taigi šį kartą nuėjau pas plaučių ir alergijos specialistą profesorį išdėstyti jam savo susirūpinimą. Iš karto jam pasakiau: „Nesistebėk, daktare, kad šį kartą atėjau ne su liga, o su rūpesčiu, kad esu per daug sveikas.“ Jis nusišypsojo ir liepė papasakoti viską nuo pradžių. Kalbėjau drąsiai, laisvai, nesivaržydamas. Paaiškinau, kad jau pora mėnesių nejauciu jokių fizinių trūkumų, net nesukosėjau, nenusičiaudžiau. Tai kažkas mano gyvenime nepaprasto, nenormalaus. Bijau, kad po tokia apgaulinga sveikata prigimtis slepia kokią nors iš-

daigą. Juk kartais prigimtis tik ir tyko, kad galėtų staiga suduoti mirtiną smūgį. Žodžiu, nereikia pasitikėti prigimtimi, ypač tada, kai jautiesi sveikas.

Profesorius liepė tęsti pasakojimą toliau, ir aš išpasakojau viską. Kai jau baigiau, nutilau, nes nebuvo ko sakyti. Dar pridėjau, kad jaučiuosi labai gerai, bet tai ir yra kažkas negerai, netvarkoj. Aš jaučiuosi be jokios ligos tarum pakibęs virš bedugnės. Paprastai gyvenimas susideda iš visokių mažų skausmų, negalių. Tada žmogus jaučia, kad turis kūną. O dabar aš esu tarsi be kūno, nes nejauciu jo negalių, nors mažų skausmų ir pan.

Profesorius iš klausė mane atsidėjęs ir pagaliau, kai aš jau pradėjau kartotis, pasakoti tą patį, jis ėmė pats mane klausinėti.

— Kaip su nemiga?
— Miegų puikiausiai.
— Apetitas?
— Valgau viską su pasigardžiuimu.
— Kokie santykiai su žmona?
— Normalūs, išskyrus tą atvejį (tai buvo seniai), kai ji mane buvo įstūmusi į ežerą. Bet tas epizodas jau yra pamirštas...
— Tačiau tu jį vistiek atsimeni, — pasakė profesorius.

— Žinoma, atmintis funkcionuoja savo keliu, bet aš iš to jokius istorijų nedarau.

— Esi tad visiškai ramus?

— Taip, — atsakiau.

Pastebėjau, kad mano atsakymus profesorius užsirašinėjo popieriaus lapelyje. Negalėjau įsikaityti, ką jis ten rašo, nes nebuvau išmokęs skaityti iš atbulo galo, o be to, žinote, gydytojų rašysena: ją tik vaistinininkas iššifruoja.

Staiga gydytojas atsistojo, priejo prie

manęs ir įsmeigė savo akis į manąsias. Paskui paėmė už smakro, kad galva nejudėtų, ir liepė žiūrėti į nosies galą. „Aš taip ir žiūri“, tiek tepasakė. Ką jis pamano? Dabar aš jau žiūrėjau į profesorius akis. „Tamsa turi eteroforiją. Tai labai reta liga, kuri paprastai vadinama „pasleptu žvairumumu“. Pats matei savo nosies galą abiem akim. Ar ne taip? (Pridėjau, kad mano nosis gana ilga). Yra kažkas nereguliarus“. Dar aš aiškino, kad turiu funkcionalinį akių obuolio trūkumą, kuris gali kiekvieną metų virsti žvairumu. Dėl to ši liga ir vadinasi „pasleptu žvairumu“. Man tai nepatiko ir pasakiau, kad esu pasiryžęs šią ligą gydyti. Bet profesorius pakratė galvą, o tas reikėjo „Čia niekas nepadės“. Dar pridėjo: jei ši liga būtų pastebėta, kai būvau ketverių metų amžiaus, tada būtų buvęs paddyta, bet dabar jau per vėlu. Žodžiu, turiu retą ir nepagydomą ligą. Profesorius mane ramino: „Paslėptas žvairumas“ nesudaro jokio nepatogumo, niekas to nepastebi, tad galui būti ramus“.

Profesorius atsistojo, ir aš supratau, kad vizitas baigtas. Po pirmos reakcijos pajutau beveik patenkintas. Paspaudžiau gydytojų ranką, kaip dėkingumo ženklą. Kai išėjau į gatvę, net ėmiau linksniai švilpauti. Vis dėl to turiu paslaptę, nepagydomą ligą. Bet tuojau ėmiau abejoti: kodėl nėra pas mane ne paslėptų, o aiškiai pastebimų ir jaučiamų ligos reiškinų, kaip būdavo seniau. Taigi gydytojo atradimas nieko neįsprendė.

Grįžęs namo, tuoj puoliau prie enciklopedijos žodyno norėdamas rasti, kas yra toji profesorius minėta eteroforija. Bevertant dulkėtas knygos lapus, staiga čiaudulys — pokštelėjo lyg iš bato aulo... Nepasijutau, kai sušukau: „Ačiū Dievui, aš esu sveikas!“

Nauji leidiniai

• **Antanas Vaičiulaitis, IR AT-LEKĖ VOLUNGĖ.** Eilių knyga. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1980 m. Chicagoje. Viršelis — Viktoro Petravičiaus raizginys. Spaudė „Draugo“ spaustuė. Rinkinis 96 psl., kaina — 4 dol., gaunamas „Drauge“.

Antanas Vaičiulaitis mūsų labiausiai žinomas kaip beletristas. O dabar štai ir jo eilių knyga. Laiks nuo laiko Vaičiulaučio eilėraščių vis užtikdavome perriodinėje spaudoje. Knygoje dabar sudėti visi tie ir dar niekur lig šiol nematyti ir neskaityti.

Knyga pagal eilėraščių temas, nuotaikas bei metrinės struktūros suskirstyta į keturias dalis: Šiaurės soduos, Prie žaliųjų vandenų, Debesėliai, Pieva.

Antanas Vaičiulaitis šioje savo knygoje yra puikus suvalkietiškos pusiausvyros poetas: nei per daug i romantiką ir jausmus, nei per daug i nuogąją realybę. Tačiau visur suviena poezija kaip skaidrus lygumų upokšnis. Štai kad ir ši nuostabi gražu-mo vienapasmė miniatiūra:

VAKARAS

Varmėnės švilpia. Man nyku,
Vienam pas klėti seną,
Pro šalį didelių pulku
Strazdai nuskrido į šilus,
Vanduo šaltinyje čiurlena,
O sodas toks tylus, tylus.

Arba vėl ir kitas trumpasis:

VAKARAS KALNUOSE

Toje viršūnėje aukštai
Sėdėjau ir maščiaui.
Ramybės amžinos laisvę
Varvėjo iš verventės.
Ir vis rūščiau,
Lyg būtų kentę,
Kalnų sniegynai degė.
O klioniuose gūdžiai
Kukavo gegė.

Zodžiu, kiekvienam poezijos mėgėjui ši gražaus ir skambaus var-do knyga bus labai arti prie širdies.

• **N. A. Dičpetris, TRYS DIENOS PASAULY.** Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1980 m. Chicagoje. Knygos apipavidalinimas: Vytautas O. Virkau. Knygos tiražas 800 egz. Spaudė M. Morkūno spaustuė Chicagoje. Knyga kietais viršeliais, 184 psl., kaina — 8 dol.

Kai mūsų išeivijos beletristikoj jaunų ir naujų autorių buginanti stoka, tai N. A. Dičpetrio knyga vėl sužadina viltį, kad vis dėlto tokių dar gali atsirasti, dar gali būti. Tad džiaugiamės ir skaitome.

Trumpam knygos paminėjime ją apibūdinti neįmanoma. Reikia tik pasakyti, kad ji nėra mums įprastinė ir struktūriniai sukirpimu ir autoriaus užmojo intencijomis. Tai greičiau drąsos kupinas ir savo jėgomis pasitinkintis

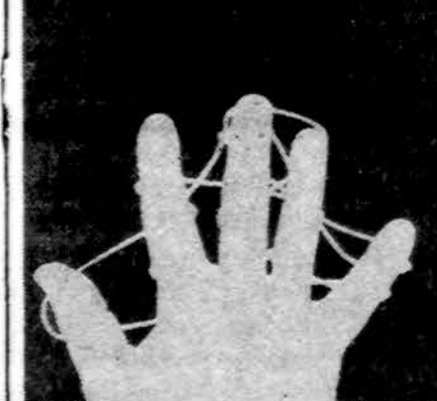

eksperimentas. O daugelis eksperimentų, kokie jie bebūtų, yra kai kuriais kampais vienas į kitą panašūs. Tad ir Dičpetrio „Trys dienos pasauly“ — daugelio beletristinių gabalų grupuotė — gali vietomis susišaukti kone su „Keturių vėjų“ atmintinomis pastangomis, su Antano Skėmos debiutais ir su Ichoko Mero puslapiais. Tačiau knygoje jau yra ir pakankamai autentiško, savotiško paties Dičpetrio filosofavimo žmonių, daiktų ir nuogų žodžių frazėmis. Užmojis labai panašus į aną rankos žaidimą siūlais, rodantį viršelio piešinį. Skaitytojai paliekama pačiam nuspręsti, kur čia gilesnė prasmė, o kur tik žaidimas.

• **I LAISVE, 1980 m. rugsėjo mėn., Nr. 79.** Politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai. Redaguoja Juozas Kojelis, 747 — 23rd Street, Santa Monica, CA. 90402. Administruoja Jonas Prakapas, 14 Thelma Drive, Bakersfield, CA. 93305. Žurnalas išleidžiamas kas keturi mėnesiai. Metinė prenumerata Australijoje, JAV ir Kanadoje — 7 dol., kitur — 5 dol.

Šiame numeryje pažymėtina: H. C. Kudreikis „Kaip bolševikai vadavo Lietuvą“; Antanas Macceina „Išvieio buvimas svetur“; Aleksandra Vaisiūnienė „Salama tropikuose“; Leonardas Valiukas „Suaktyvinti veiklą“; Rūta Kle-

**N. A. DIČPETRIS
TRYS DIENOS
PASAULY**

va Vidžiūnienė „Jaunasis elitas Amerikoje“; Bronius Zumeris „Rusiškojo charakterio brožuai“; G. Gečytė, L. Kojelis, A. B. Mažeika „Jaunimas avangarde“; K. R. Jurgėla, P. A. Raulinaitis, A. S. Gečys „Kai susikryžuoja nuomonės“; „I Laisvę“ vedamieji — „Tada ir dabar“, „Jiems karas nesibaigė“.

• **Vanda Frankienė — Vaitkevičienė, PASAKŲ PASAULIS.** JAV LB Svetimo tarybos leidinys. Viršelis ir iliustracijos Ados Korsakaitės — Sutkuvienės. Spausdino „Draugo“ spaustuė Chicagoje 1980 m. Leidinys 80 psl., gaunamas šiuo adresu: A. Kareiva, 6559 S. Richmond Ave., Chicago, IL 60629 arba ir „Drauge“, kaina 3 dol., su persiuntimu 3 dol., 85 centai.

Vėl viena V. Frankienės — Vaitkevičienės knygelė mūsų mažiesiems skaitytojams. Net penkios pasakos: Gyvasis nyktukas, Saulė motulė, Voverė Pūkutė, Ciumukas ir Strikutis Velykis. Tačiau čia yra ne kokios tautosakinės pasakos, tik perkurtos ar savaip atpasakotos, o individuali autorės pasakinė kūryba, originali tiek siužeto, tiek formos prasme. Tiesa, nuotykiškai pasakiški, bet jie taip susieti su realiuoju vaiko pasauliu, kad pasaka mažajam skaitytojui virsta jo kasdieniškos buities realybe. Padaryti iš realybės pasaką, o iš pasakos vėl realybę yra čia autorės didžioji stiprybė. O prie šio gebėjimo sumaniai atrinktas žodis ir nekompleksiškas sakinytis tikrai patrauks mažąjį skaitytoją.

• **RINKTINĖ JAUNIMUI, Nr. 1. Jankutė, Kaupas, Spalis.** Rašytojų kūrybos ištraukos, skirtos 8-11 metų skaitytojams. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Svetimo taryba su Lietuvių fondo parama Chicagoje 1980 metais. Viršelis Vilijos Eivaitės. Techninis redaktorius A. Pakalniškis, Jr. Tiražas 1000 egz. Spausdino M. Morkūno spaustuė.

JAV LB Svetimo taryba jau išleido du pirmuosius „Rinktines jaunimui“ sąsiuvinius. Leidinio su manymai iškilus prieš kelerius metus, Svetimo tarybai pirmininkavo Br. Juodelis. Tarybos leidinių komisiją sudarė: I. Bukaveckienė, A. Dundzila, L. Germanienė, R. Penkiūnienė, S. Ra-

entuziastas W. Jokubovskis.

Š. m. rugpjūčio 21 — 24 dienomis Linz'e, Austrijoje, vyko XVIII Tarptautinis ekslibrių kongresas. Amerikos ekslibrių draugijai (American Society of Bookplate Collectors and Designers) kongrese atstovavo dr. N. Lippoczy iš New Jersey ir dr. V. E. Vengris iš Washington, D. C.

Miesto muziejuje parodoje tarpe kitų buvo išstatyti ir vilniečių A. Čepausko, G. Didelaitės, V. Kisarauskio ir A. Kmieliausko bei Paryžiuje gyvenančio Z. Mikšio ekslibriai. Dėl organizacinių nesklaidumų parodoje nebuvo išstatyti V. O. Virkau ir R. Viesulo darbai.

Pažymėtina, kad kongreso dalyviai labai šiltai priėmė naujai išspausdintą V. E. Vengrio knygą „Lithuanian bookplates — Lietuvių ekslibriai“. Sekantis ekslibrių kongresas įvyks 1982 m. Londone, Didžiojoje Britanijoje.

Frederikshaven'e, Danijoje, vykusioje tradicinėje parodoje „Inter — Ekslibris 80“ buvo išstatyta apšiai ir lietuvių dailininkų darbų. Viena iš premijų (100 dol.) buvo paskirta vilniečiui dailininkui.

Š. m. spalio 13 — 31 dienomis Penrose galerijoje, Philadelphijoje, vyko „Šiuolaikinio ekslibrio“ paroda iš V. E. Vengrio rinkinio. Buvo išstatyti penkiasdešimt vieno dailininko (iš dešimties kraštų) darbai, jų tarpe emigracijai gyvenančių lietuvių V. Igno, P. Lantucho, Z. Mikšio, V. Petravičiaus, R. Viesulo, V. O. Virkau ir V. Žilias ekslibriai. Parodos uždarymo dieną (spalio 31) įvyko rinkinio savininko V. E. Vengrio susitikimas ir pokalbis apie ekslibrius su lankytojais, kurių daugumą sudarė Tylet School of Art of Temple University (Penrose galerijos savininkai) meno studentai.

Aleksandras Marčiulionis

Kristus (majolika)

manauskienė ir N. Užubalienė. Visais leidimais ar leidėjo reikalaujama dabar kreiptis į naująjį Svetimo tarybos pirmininką J. Placą, 3206 W. 65 Pl., Chicago, IL 60629. Leidinio kaina — 4 dol., gaunamas ir „Drauge“.

Pirmajame 44 psl. leidinyje serijos numeryje yra šių trijų autorių skaitiniai: Nijolės Jankutės „Karilė ir pabėgėliai“, Juliaus Kaupo „Pasaka apie Arlekiną meile ir apie burtininką be var-do“ ir Romualdo Spalio ištrauka iš „Gatvės“ berniuko nuotykių.

Antrajame, tokiu pat viršeliu 48 psl. numeryje randame: ištrauką iš Kazio Almeno romano „Upė ir rytus, upė ir šiaurę“, ištrauką iš Pulgio Andriūšo humoristinio romano „Tipelis“ ir Jurgio Jankaus novelę „Paminklas“.

Prie kiekvieno spausdinamo gabalo yra pridėta autoriaus nuotrauka ir trumpi rašytojo apibūdinimai.

• **Joseph Ehret, BLICK IN DIE ZEIT III. Eine weltpolitische Umschau. Dritte, erweiterte Auflage. Basel 1980.**

Tai puikiai ir išvalgiaus dabarties istorijos ir politinių įvykių analizuotojo prof. Juozo Eret 36 psl. leidinys vokiečių kalba. Taip kondensuotai ir taip ryškiai brėžti šiandieninio pasaulio geopolitinius brožuus mūsųose sugeba tik Eretas. O kas iš skaitytojų šiandien tokiomis temomis nesisdomi? Kad domėjimasis nemažas, rodo ir šių svarstymų net trečioji laida. Jinai papildyta, ypač pabrėžiant ir paanalizuojant vis aktualėjančią ir tiesiog lemiamą veiksnį tampančią pasaulinę naftos problemą.

Pats autoriaus žvilgsnis į laika leidinį padalina į penkis pagrindinius skyrius: I. Das weltpolitische Dreieck, II. Das Oel als Waffe, III. Kernkraft statt Oel, IV. Etappen der russischen Macht, V. Gegenkraefte.

• **Vincetas Liulevičius, LIETUVOS KAIMYNIŲ KRAŠTŲ ISTORIJOJOS BRUOŽAI.** Santrauka paskaitų, skaitytų Pedagoginiame lituanistikos institute. Antroji papildyta laida su žemėlapiais. Išleido Pedagoginis lituanistikos institutas Chicagoje 1980 m.

Gražaus didelio formato, aki patraukiantis leidinys. Trumpa, konspetktyvia forma liečiama šių Lietuvos kaimynų istorija: Rusi-

jos, Lenkijos, Vokietijos, Švedijos ir Latvijos. Pateikiama bibliografija ir žemėlapiai. Visiems čia įdomu pasekti, kaip riedėjo mūsų kaimyninių kraštų istorija, susiliedama ir su Lietuva. Tad ir visai teisingai leidinio pratar-mėje autoriaus sakoma: „Nors šis leidinys skirtas Pedagoginio lituanistikos instituto studentams, bet jį vertėtų ir kitiems perskaityti, norint giliau suprasti Lietuvos istoriją“. Leidinio kaina — 4 dol.

Aleksandras Marčiulionis

Nuomonės ir pastabos

Žodžiai gražūs, reikia darbo

Iki nuobodulio gražiai skaitosi vis ilgieji Broniaus Railos raštai, pasakutinis „Neramios mintys skaudžiais reikalais“ Drauge spalio 18 d. Po pasikalbėjimo su senųjų Amerikos lietuvių veikėju, Juozu Bačiūnu, Raila neįvardina nė vieno per prabėgusius 20 metų praktiškai apčiuopiamo savo darbo apie Amerikos lietuvių knygynėlių — archyvų išlaikymą, tik surašymą Bačiūno Fondacijos idėjai „sunumeruoto konspekto“. Per tą 20 metų klausimas ne sykį spaudoje daugelio lietuvių kilnotas. Kai kurie jų teoriją jau sujungė su praktika.

Raila sako, jog yra lankęs mūsų archyvus devyniose kolonijose, jų tarpe ir Putnam, Conn. Bet šioje vietovėje nepastebėjo Amerikos lietuvių katalikų archyvo (ALKA), nes turbūt jam tada šis archyvas neatrodė įrikuotinu į „jdomenių, profesionališkai sutvarkytų ir daugiau pasitikėjimo teikiančių rūši“.

Gaila, Railai! Alkos savininkas dabar yra Lietuvių katalikų mokslo akademija su būstine Romoje ir dažniais suvažiavimais — paskutinis buvo Chicagoje. Archyvą — knygyną įkūrė nuo jaunų kunigavimų dienų lietuvišką knygą pamylėjęs kun. Pranas M. Juras, man gerai pažįstamas taipgi nuo mano jaunų dienų, kuriam aš pats dažnai talkinau knygas rinkti. Įkūrėjas, senatvės atoslinskį judamas, turtą (savo lėšomis pastatytą namą ir rinkinius) pavėdė Lietuvių katalikų mokslo akademijai. Buves jų savininkas gyvena netoliese Matulaičio senelių prieglaudoje ir veik kasdien savo „kūdikį“ lanko, ten padirbėdamas. Jam talkon dabar atėjo ir naujųjų lietuvių: dr. Juozas Kriaučiūnas, iš Romos atsikraustęs kun. J. Krasauskas, bostonietis J. Mačiulis (kuris veik kasdien specialiai čia atvažiuoja) ir kiti.

Vėliausiam savo straipsny kovo mėn. „Vytiję“ dr. Kriaučiūnas rašo, kad archyvo senų patalpų grindys (2400 kv. pėdų) tapo prapleštos ir dabar sudaro 8800 kv. pėdų. Visa tai kainavo 101,000 dol. Dalį, 91,000 dol., apmokėjo prel. Juras ir keli aukotojai. Yra dar maža skola. Reikėtų dar apie 100,000 dol. sutvarkyti šilumą, vandenį, tinkamas

šviesas, lentynas, spintas, o ypač nusamdyti kvalifikuotą bibliotekininką ir pradėti klasifikavimo darbą.

Savo rašte dr. Kriaučiūnas nusiviečia Alkos tikslus, kurie nuskaidrintų Railos neramias mintis:

„Visi lietuviai ir lietuvių kilmės amerikiečiai, kuriems rūpi, kad lietuviškos kultūros lobiai išliktų ir būtų apsaugoti tikslu ir patiems pasižiūrėti ir mūsų vaikams bei amerikiečiams parodyti, o mokslo vyrams, lietuviams ir ne lietuviams, būtų šaltinis medžiagos mokslo darbams apie Lietuvą ir lietuvius, privaltų pajusti pareigą paremti Alką finansais, neskaitant paramos senomis knygomis, draugių archyvais, tautodailės dirbiniais, meno kūriniams, rankraščiais, plakatais, plokštelėmis ir t.p.“

Daug senųjų ir naujųjų lietuvių jau apramino savo neramias mintis Alkoje. Šią valandą ypač reikia dolerių, kad Alka net Railai atsidurtų į jo „jdomesnių, profesionališkai sutvarkytų ir daugiau pasitikėjimo teikiančių“ rūši. Alka jau įdomi ir šiandien, o apie pastikėjimą nėra nė kalbos: juk Lietuvių katalikų mokslo akademija ne žaltvykslė. Tereikia tik profesionalaus aptvarkymo, kas be metinių apie 25.000 dol. pajamų aukomis neįmanoma pradėti.

Alka yra Amerikos lietuvių archyvas, kuris atiteityje suels ar nesuels su archyvais Lietuvoje, bet bus iki to laiko Amerikos lietuvių archyvų „Gibraltaras“. Kadangi Alkos savininkas yra Lietuvių katalikų mokslo akademija, katalikų spaudai reiktų dažniau Alkos tikslus ir ateių su didesne energija pristatinti, kad plauktų reikiamos aukos — apie po 30,000 dol., kasmet, be dabar būtina reikalingų 100,000 dol. Amerikos lietuviai nuo imigracijos pradžios (pirmas žinomas būrinis laivas išlaipino 7 jų New Yorke 1869 m. kovo 31 d.) per daugiau šimtą metų neišnyko, bet įvairiai gyvai reikėsi. Tikimės, kad neišnyks ir gyvens dar mažiausiai 50 metų, jei ne šimtą. O per tą laiką gal ir scena Lietuvoje pasikeis, ir kalbos apie archyvus bus kitokios.

Vyt. Širvydas

• **MŪSŲ ŽINIOS, 1980 m. lapkričio mėn. 2 d.** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Redakcinė kolegija:

Petras Daugintis, S.J., Vaclovas Gutauskas, S.J., Algimantas Kezys, S.J., Petras Kleintotas, S.J., Antanas Saulaitis, S.J., Administruoja Petras Kleintotas, S.J. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Atskiro numerio kaina — 25 centai. Metinė prenumerata paštu: bent 5 dol.

Šio numerio antraštės: Ieškant Viešpaties ir jo žodžio, Tėvo Jono Borevičiaus suakutūvins paminėjimas, Kas vyksta Pedagoginiame lituanistikos institute, Pas vilniečius, Jaunimo centro veiklos atspindžiai, Ji pati žerintis deimantas (Alice Stephens pagerbimas), Didelė asmenybė, svarbūs raštai (prof. J. Brazaičio raštų pirmo tomo sutiktuvės) Ką brolis Petras patyrė ir pergyveno pas jėzuitus ir kt.

O linksmai kalbant ir turint minty gausią „Mūsų žinių“ redakcinę kolegiją, galima būtų prisiminti ir lietuvišką patarlę: kai daug auklių, tai vaikas be galvos. Leidinio puslapy matome nuotrauką, kur su kun. Jonu Borevičium, S.J., sėdi ir stovi dr. P. Kisieliū, Valdas Adamkus, Bronius Nainys, Petras Petrutis, Jonas Šoliūnas ir K. Drunga. O parašas sako, jog tai lietuvių krepšinin-kų komanda, vyksianti į Australiją. Kitur vėl prof. J. Brazaičio knygos sutiktuvų aprašo iliustracijose rodomas kava geriantis ir paskaitą skaitantis rašytojas Algirdas Landsbergis, kai tuo tarpu šioje vakaronėje rašytojo Landsbergio visai nebuvo.

Ekslibrių kronika

1979 m. Malborke, Lenkijoje, vykusioje IX-oje Tarptautinėje modernaus ekslibrio bienalėje buvo išstatyti ir keturių lietuvių knygos ženklai: vilniečių I. Daukšaitės-Katinienės ir H. Ratkevičiaus, žikagišio V. O. Virkau bei Philadelphijoje gyvenančio R. Viesulo darbai. Irena Daukšaitė-Katinienė už savo ekslibrius buvo apdovanota garbės medaliu.

Malborko bienalė neginčijamai laikoma pačiu įdomiausiu ir svarbiausiu, periodiškai vykstančiu ekslibrių renginiu. Reiklį jury atrenka darbus ekspozicijai, ir visi pirmieji dailininkai apdovanojami atminimo medaliais. Pasielia žinios, kad X-oji bienalė (sekančiais metais) galbūt ir neįvyks, nes iš Malborko išsikėlė bienalės organizatoriai ir ekslibrių